

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8281
קובץ: תשובות סופיות

ספרות עברית וכללית

שאלון 8281 (70%)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות

מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026

מספר השאלון: 8281

ספרות עברית וכללית

הוראות

א. משך הבחינה: שתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון: סיפור קצר

פרק שני: דרמה

פרק שלישי: רומאן ונובלה

פרק רביעי: שירה

יש לבחור בשלושה פרקים ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – $\frac{1}{3}$ נקודות).

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.

(2) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.

לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

הנחיות מיוחדות למועד זה (שאגת הארי):

בשאלון זה שלושה פרקים:

פרק ראשון: סיפור קצר ושירה

פרק שני: דרמה

פרק שלישי: רומאן ונובלה

יש לענות על שלוש שאלות מן הפרק הראשון (חובה) – 66 נקודות (לכל שאלה 22 נקודות),

ועל שאלה אחת או מן הפרק השני או מהפרק השלישי – 34 נקודות.

סך הכול – 100 נקודות.

תוספת זמן של 15%.

בהצלחה!

תשובות סופיות

פרק ראשון – סיפור קצר

שאלה 1

- הפתיחה של "הזבוב" (קתרין מנספילד) מעוררת ציפייה לביקור חברתי קליל וקומי בין שני זקנים: מר וודפילד החלש וה"בוס" החסון, המתגאה במשרדו המחודש.
- פרט מטריד בפתיחה – תצלום הבן במדים, שהבוס אינו מפנה אליו את תשומת הלב – מעורר ציפייה סמויה לסיפור על אבל.
- הציפייה לאבל כמעט מתממשת: הבוס מתכוון לבכות על בנו, אך אינו מצליח לבכות.
- הסיום מפר את הציפיות: אחרי ההתעללות בזבוב הבוס שוכח על מה חשב. הפער בין הציפייה לסיום מבטא את שחיקת הכאב ואת האדישות.

שאלה 2

- ב"חג מולד אחד" באדי עובר מן העיירה הכפרית באלבמה, מביתה של סוק, לניו אורלינס, העיר של אביו, ובחזרה.
- המעבר לעיר משקף טלטלה פנימית: מילד יחף, מוגן ומאמין לילד נבוך ומפוחד, שהאמונה שלו מתערערת (המתנות מתחת לעץ, "אין אלוהים! אין סנטה קלאוס").
- השיבה הביתה משקפת התבגרות: דברי סוק מאפשרים לו לשלב אמונה וחמלה, והוא שולח לאביו גלויה עם הצהרת אהבה.
- הקביעה מתאימה: כל מעבר במרחב מלווה שינוי בעולמו הפנימי של באדי.

שאלה 3

- הניגוד בין סוק לאב: סוק מבוגרת, צנועה, דתייה, מעניקה חום ואהבה ללא תנאי. האב צעיר, מקסים ועשיר, איש העיר, חומרני ואתאיסט, והוא מנסה "לקנות" את אהבת בנו.
- סוק מחנכת את באדי לאמונה ("הכול הוא רצונו של אלוהים"). האב מכריז "אין אלוהים! אין סנטה קלאוס".
- סוק נותנת ואינה מבקשת דבר. האב נותן מתנה יקרה ותובע אהבה ("תן לי נשיקה").
- תרומה למשמעות: הניגוד מגלם את ההתנגשות בין השקפת עולם דתית־רוחנית להשקפה חילונית־חומרנית. התבגרותו של באדי היא מציאת דרך משלו: הוא שומר על אמונתו ושולח לאביו גלויה עם הצהרת אהבה.

שאלה 4

- דמות היוצר: שני סופרים. הסופר האמריקאי, יוצר מתרברב ובטוח בעצמו ("ומי כמונו יודע"), והמספר, סופר מהוסס שאינו מעז לסתור אותו. הדימוי של "תאומים סיאמיים" שחולקים לב אחד מבטא אחווה של יוצרים, ומוצג באירוניה.
- תהליך היצירה: הוויכוח על עט מול מחשב, ותפיסת היצירה כ"פעולת הסחה" או כדרך "לשמר את היופי הזה לנצח".
- מקורות היצירה: הסופר האמריקאי בוחר בנושא נשגב (השקיעה). המספר מוצא את מקור סיפורו הבא בפרט יום-יומי ומגוחך: הצוואר שנתפס לו.
- הסיום הוא פואנטה אירונית: מקור היצירה האמיתי הוא החוויה הקטנה והגופנית, ואולי הסיפור שלפנינו הוא אותו סיפור.

פרק שני – דרמה

שאלה 5

- ב"אנטיגונה" (סופוקלס) עומדים במרכז שני מניעים: רדיפת הצדק, ואהבה לאח.
- סצנה 1 (הפרולוג, אנטיגונה ואיסמנה): אנטיגונה מחליטה לקבור את פולינייקס בניגוד לצו של קריאון. המניע: נאמנות ואהבה לאח, וצדק כלפי המת על פי חוקי האלים. איסמנה מסרבת, ואנטיגונה פועלת לבדה.
- סצנה 2 (העימות עם קריאון): אנטיגונה מודה במעשה וטוענת שחוקי האלים, הבלתי כתובים והנצחיים, עומדים מעל הצו של שליט בן תמותה. קריאון רודף צדק מסוג אחר, צדק המדינה: אין לכבד בוגד כמו מגן העיר.
- ההתנגשות בין שתי תפיסות של צדק מניעה את העלילה אל האסון: אנטיגונה נכלאת במערה ותולה את עצמה, היימון ואאורידיקה מתאבדים, קריאון נשאר שבור.

שאלה 6

- "המלך ליר" (שקספיר): הטעות הגורלית היא חלוקת הממלכה על פי הצהרות אהבה, גירוש קורדליה הכנה וגירוש קנט שמחה.
- השלב: האקספוזיציה, הסצנה הראשונה במחזה (מערכה 1, תמונה 1).
- המניעים: רצון להשליך מעליו את עול השלטון ולשמור על הכבוד, צורך בחנופה, יהירות וכעס, וחוסר יכולת להבחין בין מראית עין לאמת.
- התוצאות: גונריל ורגן משפילות אותו ומקצצות בפמלייתו, הוא יוצא אל הסערה ומאבד את שפיותו, קורדליה נתלית, וליר מת לצדה. בדרך מגיעה ההכרה (אנגנוריסיס) בטעותו.

שאלה 7

- "ביקור הגברת הזקנה" (דירנמט): המאבק בין קלרה צחנסיאן לאלפרד איל, ובאמצעותו בין קלרה לתושבי גילן.
- סיבה אישית: איל בגד בקלרה בצעירותה, הכחיש את אבהותו בבית המשפט בעזרת עדי שקר, והיא גורשה מן העיירה. עכשיו היא חוזרת עשירה ונוקמת.
- סיבה אידאולוגית-עקרונית: קלרה מציעה מיליארד תמורת מותו של איל ומכנה זאת "צדק". המחזה עוסק בשאלה אם צדק ומוסר נקנים בכסף. ראש העיר דוחה את ההצעה "בשם האנושיות", אבל התושבים קונים בהקפה, והמוסר שלהם נשחק.
- מסקנה: שילוב של שני סוגי הסיבות. הנקמה האישית הופכת לניסוי עקרוני בכוחו של הכסף, והוא מסתיים ברציחתו של איל באסיפת העיר.

שאלה 8

- "מותו של סוכן" (ארתור מילר): וילי לומן, סוכן נוסע מזדקן, חווה השפלה וניכור בעבודתו ובמשפחתו.
- סצנה 1 (במשרדו של הווארד): וילי מבקש לעבוד בניו יורק, מוריד את דרישת השכר, ולבסוף מפוטר אחרי שנים רבות בחברה. הווארד עסוק במכשיר ההקלטה החדש שלו. ההשפלה: האדם נזרק כמו קליפת פרי.
- סצנה 2 (במסעדה): ביף מנסה לומר את האמת, וילי בורח לזיכרונותיו, והבנים נוטשים אותו בשירותים והולכים עם נערות. האפי אף מכחיש שזה אביו. זה הניכור הקשה ביותר: אב שבניו מתנכרים לו.
- המשמעות: ביקורת על החלום האמריקאי ועל חברה שמודדת אדם לפי הצלחתו. ניכור זה מוביל להתאבדותו.

פרק שלישי – רומאן ונובלה

שאלה 9

- ב"1984" (ג'ורג' אורוול): הקרבה בין וינסטון לג'וליה.
- שלבי התהליך: חשד ועוינות (וינסטון חושד שהיא מרגלת), הפתק "אני אוהבת אותך", הפגישה החשאית בכיכר, המפגש בכפר, החדר השכור מעל החנות של מר צ'רינגטון, ההצטרפות המשותפת אל "האחוזה" בביתו של אוברייין.
- תרומה למשמעות: האהבה והמיניות הן מעשה מרד במפלגה המדכאת את הרגש, והחדר הפרטי הוא סמל לחירות.
- שבירת הקרבה (המעצר, חדר 101, הבגידה ההדדית) מראה את כוחו של המשטר הטוטליטרי להרוס גם את הקשר האינטימי ביותר. זו האזהרה של הרומאן.

שאלה 10

- הזוג: אכפתיות – אדישות, בנובלה "של עכברים ואנשים" (ג'ון סטיינבק).
- אכפתיות: ג'ורג' דואג ללני, המוגבל שכלית: מנהל את כספם, מזהיר אותו, מורה לו להסתתר בסבך ליד הנהר אם יסתבך, וחולק איתו את החלום על חווה משלהם.
- אדישות: עולם החווה. קרלסון יורה בכלבו הזקן של קנדי, קרוקס מבודד, אשתו של קרלי מוזנחת, ועולם הפועלים הנוודים הוא עולם של בדידות, שבו איש אינו שייך לאיש.
- השיא: אחרי שלני הורג בטעות את אשתו של קרלי, ג'ורג' יורה בו בעצמו כשהוא מספר לו את החלום. זו אכפתיות בצורתה הטרגית, מול אדישותו של קרלסון בשורת הסיום. הניגוד בונה את משמעות הנובלה: הבדידות והניכור של החברה מול כוחה השביר של החברות.

שאלה 11

- עמדה: כן. וינסטון עובר שינוי ניכר, אבל זה שינוי כפוי והרסני, לא התפתחות.
- בתחילה: מורד בסתר. כותב ביומן נגד האח הגדול, מחפש את העבר (החנות של מר צ'רינגטון), מנהל רומן עם ג'וליה ומצטרף ל"אחוזה". הוא מאמין באמת האובייקטיבית ("שתיים ועוד שתיים הם ארבע").
- במשרד האהבה: עיניים בידי אוברליין, "חינוך מחדש", וחדר 101, שבו הוא בוגד בג'וליה.
- בסוף: אדם ריק, שותה ג'ין בבית הקפה "עץ הערמון", כותב "2+2=5", אדיש לג'וליה, ובסיום אוהב את האח הגדול.
- הסתייגות: היו בו מראש זרעים של פטליזם ("אנחנו המתים"). המשמעות: המשטר אינו מסתפק בציות אלא משנה את האדם מבפנים.

פרק רביעי – שירה

שאלה 12

- הדובר פונה אל הנפש (או אל עצמו), "יְשֵׁנָה בְּחִיק יְלָדוֹת", וקורא לה להתעורר מהבלי הנעורים ולפנות אל האל.
- השאלות הרטוריות ("לִמְתִּי תִשָּׁכְבִּי!", "הֲלֹעַד יָמֵי הַשְּׁחָרוֹת?") הן תוכחה: הן מבטאות דחיפות ואת הקביעה שהנעורים חולפים.
- הדימויים: "פְּנֵעֶרֶת" (נעורים שנשרו כפסולת פשתן), "כְּצִפְרִים... יִתְנַעְרוּ" (התנערות מן הזמן), "כְּדָרוֹר לְמִצָּא דָרוֹר" (התעלות וחירות), "כְּיָמִים יִסְעָרוּ" (סערת חיי העולם הזה).
- עמדת הדובר: עמדה דתית-סגפנית ודחופה. העולם הזה הוא שינה וסערה, והחיים האמיתיים הם הדבקות באל ("אֵל טוֹב ה' נִהְרֹו").

שאלה 13

- הדובר: נעוריו חלפו, והוא חזר בתשובה ("וְלַעֲבֹד אֶל אֲנִי צוּעֵק וְנִמְלֵךְ"). הוא בוטח באל ("וְהוֹטֵל כָּל יְהִי בִּי"), עניו ("עֲפָר וָאֶפֶר"), מואס בשלטון הזמן ומבקש את העולם הבא.
- הלץ: גאוותן, "רם לִבּוֹ", ומושל ומולך "בְּזִמָּן", בעולם הזה החולף.
- ההבדלים: ענווה מול גאווה, עולם הבא מול העולם הזה, שלטון רוחני מול שלטון ארצי.
- התרומה למשמעות: השיר הוא שיר של חשבון נפש. הוא הופך את מושג המלכות, והטור האחרון ("אֲנִי אֶמְלֹךְ בְּעוֹלָם הַנִּפְשוֹת") קובע שהמלך האמיתי הוא מי שמולך בעולם הנשמות. החריזה המבריחה ב"לֵךְ" מבליטה את הניגוד.

שאלה 14

- שיר וידוי: הדובר פונה אל נמענת קרובה ("וְהִי לִי אִם וְאֵחָוִת") ומגלה לה סודות: "וְאֶגְלֵךְ סוֹד יְסוּרֵי", "וְעוֹד רָז אֶחָד לְךָ אֶתְּוֹדֶה".
- חיים שהתרוקנו: "הֵיכֵן נְעוּרֵי?", "הַכּוֹכָבִים רְמוֹ אוֹתִי", "אֵין לִי כְּלוּם בְּעוֹלָם — / אֵין לִי דָבָר". חזרה, שאלות רטוריות וניגוד בין "אומרים, יש" לבין "אין לי".
- במיוחד מן הסיכוי לאהבה: "נִפְשִׁי נִשְׁרָפָה בְּלִהְבָּהּ" ו"מִה־זֹּאת אֶהְבֶּה?".
- נוקב: המבנה המעגלי חוזר לבקשת מחסה, ואין מוצא.

שאלה 15

- הפנייה אל החברה ("בְּעֵינֶיכֶם הִיא פְּרוּצָה / וּבְעֵינֵי הִיא בְּרָה", "פֶּה יֵשׁ לְפִרְיֹת"): המטרה היא להגן על כבודה של רחלה מפני הרכילות ולהכריז בגלוי על נאמנותו לה ("אֶךְ רַחֵלָה לִי הִיא / וְאֲנִי לְרַחֵל").
- הפנייה אל הטבע ("שִׁבְלִים, גִּבְעוּלִים, / לְרַחֵלָה שָׂאוּ שְׁלוֹמִי"): המטרה היא לשלוח אליה ברכה ואת מצוקת הגעגוע, בלי עדים, ולבטא שבלעדיה הוא ימות ("וּמָתִי בְּמִקוֹמִי").
- היחס לרחלה: אהבה מוחלטת ונאמנות שאינה מושפעת מדעת הבריות. רחלה היא "הנשמה" שלו, והוא תלוי בה לגמרי. הפזמון "מֵר לִי מֵר" מבליט את הכאב על היעדרה.

שאלה 16

- העולם מחכה להלך ומלווה אותו בהאנשה: "וְעַנֵּן בְּשִׁמּוֹ וְאֵילָן בְּגִשְׁמִי / מְצַפִּים עוֹד לְךָ, עוֹבֵר אֶרֶץ". הסערה עוברת "מֵעֵלֶיךָ", והכבשה והאיילת הן "עֲדוֹת".
- ההלך אוהב את העולם ואינו נקשר אליו: "שִׁלְטַפְּתָּ אוֹתָן וְהוֹסַפְּתָ לָלֶכֶת". ידין ריקות ועירו רחוקה, אבל הוא "סִגְדָּת אִפְּיָם" לחורשה, לאישה ולצמרת.
- רעיונות: חירות ונדודים כדרך חיים, אהבה והתפעלות מן העולם בלי לנכס אותו, והניגוד בין ארעיות האדם לנצחיות העולם ("עוֹד חוֹזֵר הִנְגוֹן"). אפשר גם לקרוא את השיר כשיר ארס־פואטי: המשורר הנודד וניגונו.

שאלה 17

- דרך החיים הראויה: איפוק, צניעות וענווה. לא לחשוף הכול, לא לשאוף לדעת הכול ולחצות כל גבול, ולהשאיר באדם ובעולם חלק נסתר.
- דרך עיצוב 1, אנלוגיה והאנשה: העץ "אומר רק גזע ועלים / ומשאיר שרשים באפלה", ואלוהים "מספר רק שמש, / ירח וכוכבים". אם הטבע והאל משאירים נסתר, גם האדם צריך.
- דרך עיצוב 2, מבנה וחזרה: שלושה בתים שכל אחד נפתח ב"לא" ובשם פועל (לומר, לעבר, לפרש), כמו כללים או ציווים. הבתים מתקצרים עד בית של טור אחד. השיר עצמו "משאיר" ולא אומר הכול.
- (אפשר גם: הרמז "מכאובי הדעת" לקהלת "יוסיף דעת יוסיף מכאוב").

שאלה 18

- פירוש בית 3: יש לזכור תמיד את איתקה, היעד ("כי יעודך הוא להגיע שמה"), אבל לא למהר ("אל לך להחיש את מסעך"). מוטב שהמסע ימשך שנים, ושהנוסע יגיע זקן ו"עשיר בכל מה שרכשת בדרך", בלי לצפות שאיתקה עצמה תעניק לו עושר.
- הבית מגדיר את המתח בין היעד לדרך: ליעד יש תפקיד (הוא נותן כיוון), אבל העושר נמצא בדרך.
- תרומה: הבית הוא נקודת המעבר של השיר. בתים 1–2 מתארים את עושר הדרך, ובתים 4–5 מסיקים שאיתקה העניקה את "המסע היפה" ושה"איתקות" הן מטפורה למטרות החיים. משמעות השיר: ערך החיים הוא בתהליך ובחוויה, לא בהגעה.

שאלה 19

- מצב הפתיחה: "כשאין לך עוד מה להגיד", מצב של ריקנות או של מחסום ביצירה. הנסיעה סביב חצי האי בנוף "בלתי מסמנת" שבו "לא תגיע לעולם / אלא רק תעבר" משקפת את חיי האדם כמעבר בלי יעד ברור.
- החשכה ("אפקים גומעים לתוכם ים וגבעות", "ואתה שוב בחשכה") משקפת אובדן בהירות, ואולי גם את החלוף ואת המוות.
- המראות שבזיכרון (הסלע "שקרע לגזרים את הגלים", הציפורים "בחשיבות", האיים בערפל) משקפים חוויות אנושיות: עמידה מול כוחות, גאווה, היעלמות.
- הסיום: "מפתח להבנת הנופים כלם", "דברים המיסדים על צורתם האמתית". ההתבוננות בטבע מלמדת את האדם לראות את הדברים במהותם, וזו גם דרכו של המשורר.

שאלה 20

- "דודי" (טור 2): כינוי מעולם האהבה (שיר השירים). היחס הוא יחס של אהבה אינטימית, ולכן הדובר אינו בודד ("ואיך אשב יחיד?").
- "גרי" (טור 3): האל כאור ("כיאתה תאיר גרי", תהילים י"ח, כט). היחס הוא יחס של הדרכה ותקווה ("ואיך ידעך מאורי?").
- "משען בדי" (טור 3): האל כמשענת ("ויהיה למשען לי", תהילים י"ח, יט). היחס הוא יחס של ביטחון ותמיכה.
- (אפשר גם: "מקור חי", טור 5: תלות קיומית והודיה).
- יחד: אהבה שלמה "בכל לבי", קרבה, ביטחון ונכונות לשאת קלון למען האל.

שאלה 21

- הדמיון: הנשמה "יחידה" כמו האל היחיד. היא חיה כמו "אל חי" ("משולה את בְּחִיתָךְ"). היא נסתרת כמוהו ("נעלם כמו את נעלמה"). היא טהורה כיוצרה ("טהורה את ותמה"). והיא נושאת את הגוף כפי שהאל נושא את השמים ("חסין שחקים... / כמו תשאי גויה").
- השקפת העולם: הנשמה היא ניצוץ אלוהי ונעלה על הגוף, ולכן מקומה הטבעי הוא בעבודת האל ובעולמה הרוחני ("לעולמך פני"), ולא ברדיפת ה"הכל".
- הדמיון הוא שמנמק את הציווי: מפני שהנשמה דומה לאל, עליה לשחות לו, לרוץ לעבדו ולזמר לו.

שאלה 22

- הצרה: הנטישה של עולם התורה והמסורת. כל הצעירים נסחפו אחרי "הרוח" ו"האור" של העולם החדש (בית 1), והשכינה, המסמלת את העולם היהודי המסורתי, "נתגרשה מכל־האזיות" ונשארה רק בבית המדרש (בית 3). הדובר נשאר עמה לבדו.
- אין לה פתרון: גם לב הדובר "כלה... לחלון, לאור" (בית 4). השכינה בוכה ("ואנתר לבדי, לבדי..."), והשיר מסתיים בקינה ובחרדה ("קינה עתיקה", "בקשה וחרדה כאחת") ובקו מפריד פתוח.
- אמצעי אומנותי: האנשת השכינה כאס־ציפור בעלת "כנף ימינה השבורה", והדובר "גוזל רך". הכנף השבורה מבטאת את חולשתו של העולם המסורתי: הוא אינו יכול עוד לגונן, ולכן אין פתרון.

שאלה 23

- דממה – קול: העולם "שותק", אבל "שאון הנחל אינו פוסק"; "ובהשתתק כל־העולם" דווקא "לבי ער ומדבר", ו"מעין טהור... הומה". הניגוד מלמד שעולמו של הדובר הוא עולם פנימי, שמתעורר כשהחוץ משתתק.
- חשכה – אור: "שחור הלילה הולך כובש", ו"כוכב אחר כוכב נופל" (חלומות שמתנפצים). מולם הלב מנחם: "עוד שלך קבוע איתן / ובמשבצתו יזרח שמה".
- עולם הדובר: בודד, מאוכזב מן העולם החיצוני, אבל עשיר בפנים ובעל תקווה. "לי אין עולם אלא אחד — / הוא העולם שבִּלְבִּי".

שאלה 24

- שתי התפיסות: "רבותיכם למדו" (תפיסה מתונה: אדמה נקנית בכסף, התיישבות הדרגתית, גאולה בדרכי שלום) מול "ואנכי אומר" (תפיסה לוחמנית: הארץ נכבשת בדם, "תורת הכבוש").
- תמונה 1, המעדר: "קונים את הנזיר ותוקעים בו מעדר" מול "ובמעדר גם חופרים וקוברים את המת". כלי ההתיישבות הופך לכלי קבורה.
- תמונה 2, התותח והמחרשה: "ורק ההולך אחרי התותח בשדה / זוכה כן ללכת אחרי מחרשתו". השדה שנכבש בדם הוא "מבצר ומקדש".
- תמונה 3, המשיח: מול "יהודה תקום בלי אש ובלי דם" בא המשיח שיבוא "ובאש... עם מגן של דוד". ואם לא, תבוא תמונת החורבן: "ביתכם יהי קש לגצו של כל זר".
- מבנה: החזרה על "רבותיכם למדו" / "ואנכי אומר" בונה ויכוח, והמסקנה היא שיש רק "אמת אחת ולא שתיים".

שאלה 25

- בסיפור המקראי (בראשית כ"ב) המוקד הוא ניסיון האמונה של אברהם, והסוף טוב: המלאך עוצר את היד, האיל מוקרב, וההבטחה לברכה מתחדשת.
- בשיר המוקד עובר אל הילד ואל הטראומה: "האיל בא אחרון", המאכלת "נשרה... מידו" של אברהם הזקן, והילד שהותר "רצה את גב אביו".
- ההבדל העיקרי בסוף: יצחק אמנם חי, אבל הוריש את השעה ההיא, "הם נולדים / ומאכלת בלבם".
- המשמעות: העקדה איננה סיפור הצלה אלא פצע שעובר בירושה מדור לדור. בהקשר הישראלי, הקרבת הבנים במלחמות והפחד שנולד איתם.

שאלה 26

- הניגוד: קטנות האדם ("קטנטנים", "בגדל זרת", "פצפונים") מול גדולתו של האל ("הגלקסיות הגדולות שלך", "והאור העז שלך").
- תרומת הניגוד: הדובר מבקש, בענווה, להיות קטן, ומקבל את מקומו מתחת לגדולת האל. זה יחס של ענווה ושל השלמה, ואפילו שמחה בקטנות ("ונהלך על כף").
- פנייה ישירה ("שתעשה אותנו", "שליך", "מה אכפת לך?", "אמן"): יוצרת קרבה ואינטימיות, יחס של תפילה אישית.
- לשון יום-יומית ("קטנטנים", "פצפונים", "בבקשה", "מה אכפת לך?"): יחס כמעט של ילד להורה, פשוט, חם, ואף הומוריסטי.

שאלה 27

- הבקשה: הדובר מבקש מאלוהים "חדוש", סימן קטן של נוכחות ושל משמעות בחיים יבשים, אפילו "משהו זניח", "מינורי". הוא אינו מבקש גאולה גדולה, אלא "פרור".
- ארמז 1: "לא קולות וברקים" רומז למעמד הר סיני ("ויהי קולת וברקים", שמות י"ט, טז). הדובר אינו מבקש התגלות גדולה.
- ארמז 2: "אז אם אין פניך הולכים" רומז לדברי משה ("אם אין פניך הולכים אל־תעלנו מזה", שמות ל"ג, טו). אם אין השגחה מלאה, לפחות "שָׁכַר רָעֲבֹן" (בראשית מ"ב, ב, יט): מזון רוחני מינימלי.
- הסגנון: ערוב של לשון מקרא ותפילה עם סלנג, יידיש ואנגלית ("בְּחִיץ", "אֶגְרוֹסֶע גְּלִיק", "בִּיג־דִּיל", "שְׁחָרֵר"). הוא יוצר פנייה אינטימית וכנה, וגם מקטין את הבקשה, ומבטא את המצוקה ואת הצורך באמונה של אדם בן זמננו.

שאלה 28

- א. "המקום" מתואר כמקום שולי, מוזנח ונטוש: "בְּאַחַת הַסְמָטוֹת", "בֵּין הָעֶשְׂבִּים הַגְּבוּהִים, מֵאַחֲרֵי / הַמְּחֻסָּנִים הָהֵם". מקום "בוֹכָה" (האנשה), "שֶׁלֹּא אֶכְפֹּת לְאָף אֶחָד מֵאָף אֶחָד".
- הדוברת "מְנַחַת שֵׁם כָּבֵד לֹא מָעֵט" כמו חפץ. היא מזדקנת ("שְׁעָרוֹת חֲצִי לְבָנוֹת") וחשופה לקור ("אֶדְמָה כְּמוֹ אֵשׁ מִהֶכְפֹּר").
- המצב הרגשי: בדידות קיצונית, הזנחה, תחושת שקיפות וחוסר ערך, קרבה לייאוש ואף למוות. המקום "הבוכה" משקף את בכייה שלה.
- ב. החסד: הנמענת הבחינה בדוברת, "שְׁמֵתָ לֵב אֵלִי", "הִבְטַתָּ לְכוּן שְׁלִי", "קָרַאתָ לִי בְּשִׁמִּי" (בית 1). זהו חסד של תשומת לב, של ראייה ושל הכרה בה כאדם.
- חשיבותו: במקום שבו לא אכפת "לְאָף אֶחָד מֵאָף אֶחָד" ההכרה מחזירה לה את שמה ואת אנושיותה. לכן היא מודה, ומבקשת שהחסד יימשך: "אֶל תַּעֲבִרִי עַל פָּנַי, / בְּדָקִי אִם יֵשׁ עוֹד נְשִׁימָה" (בית 3). החסד הוא מה שמחזיק אותה בחיים.

כל הברריות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature